

D.1 Motiveren en inspireren van leerlingen

Resultaat

De leraar motiveert leerlingen om actief aan de slag te gaan.

De leraar

- maakt doel en verwachting van de les duidelijk
- zorgt ervoor dat leerlingen de doelen van de les of het thema kennen
- honoreert inbreng en creatieve invulling van leerlingen
- luistert aandachtig naar leerlingen
- biedt een keuze bij opdrachten
- maakt gebruik van voorkennis en activeert voorkennis

Resultaat

De leraar motiveert leerlingen om actief aan de slag te gaan.

Reflectievragen

- Hoe maak je het doel en jouw verwachting van de les duidelijk?
- Wat levert een keuze bij opdrachten jou en je leerlingen op? Waar loop je eventueel tegen aan?
- Voor welke keuzes kom je te staan bij het motiveren van leerlingen?
- Welke manieren ken je uit de theorie om leerlingen te motiveren om te leren? Welke manier zet je in?
- Welke andere bronnen kun je gebruiken bij het motiveren van leerlingen?

D. 2 Gestructureerde en heldere instructie

D.2.1 Oriëntatie op de leerstof

Resultaat

De leraar laat leerlingen zich oriënteren op de leerstof

De leraar

- maakt duidelijk hoe de les aansluit bij voorgaande lessen
- vertelt leerlingen wat er van ze verwacht wordt
- activeert voorkennis
- koppelt de leerstof aan de belevingswereld van leerlingen
- vertelt leerlingen wat het doel en nut zijn van de les

Resultaat

De leraar laat leerlingen zich oriënteren op de leerstof

Reflectievragen

- Over welke manier van nieuwe lesstof aanbieden ben je tevreden?
- Welke inbreng verwacht je van de leerlingen bij de introductie van een onderwerp of thema?
- Hoe gebruik je de context en de achtergrond van de leerlingen bij de oriëntatie op de leerstof?
- Hoe nodig je leerlingen uit om hun reacties, ervaringen en meningen over het onderwerp van de les te delen met jou of met de groep?
- Kun je een voorbeeld geven van hoe je het nut van de les aan leerlingen duidelijk hebt gemaakt?
- Hoe reflecteer je aan het eind van de les samen met de leerlingen op het behaalde doel van de les?

D.2 Gestructureerde en heldere instructie

D.2.2 Betrekken van alle leerlingen bij de les

Resultaat

De leraar stimuleert betrokkenheid van leerlingen.

De leraar

- let op of leerlingen tijdens de instructie en evaluatie actief betrokken zijn
- controleert regelmatig of leerlingen de leerstof en de instructietaal begrijpen
- stelt vragen die aanzetten tot nadenken
- geeft tijd om na te denken
- zet aanschouwelijke, betekenisvolle en gevarieerde leermiddelen in
- verwoordt denkstappen

Resultaat

De leraar stimuleert betrokkenheid van leerlingen.

Reflectievragen

- Hoe merk je dat je instructie wel of niet helder is geweest voor sommige, of alle, leerlingen?
- Hoe zorg je ervoor dat alle leerlingen zich aangesproken voelen?
- Hoe zie jij of een leerling bij de les betrokken is? Hoe ziet 'betrokkenheid' er voor jou uit?
- Beschrijf eens welk type vragen je stelt en hoe je je vragen verdeelt over de groep.
- Wat doe je als je ziet dat niet alle leerlingen bij de les betrokken zijn?

D.2 Gestructureerde en heldere instructie

D.2.3 Instructie leerstof en opdrachten

Resultaat

De leraar geeft heldere instructie, houdt rekening met verschillen tussen leerlingen en zorgt voor een taakgerichte werksfeer.

De leraar

- zorgt voor een heldere opbouw van en overgangen in de les
- bouwt de lesstof logisch op van eenvoudig naar complex
- laat de opdrachten samenhangen met de instructie
- grijpt expliciet terug op de leerdoelen
- wisselt instructie af met begeleid oefenen en verwerking
- differentieert naar (taal-) niveau en snelheid
- vat van tijd tot tijd de leerstof samen
- legt het waarom van een goed of fout antwoord helder uit
- ziet erop toe dat leerlingen tijdens de opdrachten taakgericht blijven

Resultaat

De leraar geeft heldere instructie, houdt rekening met verschillen tussen leerlingen en zorgt voor een taakgerichte werksfeer.

Reflectievragen

- Wat betekent 'orde' voor jou?
- Welke theorie over orde houden en klassenmanagement ken je? Naar welke manier van orde houden gaat je voorkeur uit?
- Welke successen heb je ervaren met betrekking tot een ordelijk leerklimaat? Wat deed jij om dit succes te krijgen?
- Kun je een voorbeeld geven van hoe je leerlingen aan het werk krijgt en houdt?
- Hoe differentieer je naar niveau en tempo?
- Welke moeilijkheden ervaar je bij de overgangen in de les en de verschillende lesfasen?

D.3 Leerstrategieën

D.3.1 Aanleren van leerstrategieën

Resultaat

De leraar helpt leerlingen om leerstrategieën toe te passen.

De leraar

- besteedt aandacht aan het ontwikkelen van leerstrategieën
- biedt leerlingen checklists, algoritmes, stappenplannen, ezelsbruggetjes die helpen bij het leren
- geeft aandacht aan het ontwikkelen van leesstrategieën, zoals voorspellend lezen en zoekend lezen
- relateert problemen aan eerder opgeloste problemen
- nodigt leerlingen uit voor- en nadelen van leerstrategieën aan de groep uit te leggen

Resultaat

De leraar helpt leerlingen om leerstrategieën toe te passen.

Reflectievragen

- Welke leerstrategieën pas je zelf graag toe voor het oplossen van problemen? Hoe heb je deze strategieën geleerd?
- Welke kennis van leerstrategieën zet je in?
- Hoe laat je leerlingen leerstrategieën uitwisselen?
- Welke leerstrategieën hebben jouw leerlingen nodig op dit moment?

D.3 Leerstrategieën

D.3.2 Hardop leren denken

Resultaat

De leraar laat leerlingen hardop denken.

De leraar

- past 'modeling' toe
- stelt open vragen die aanzetten tot nadenken en geeft denkpauzes
- honoreert de goede onderdelen van het antwoord van zwakke leerlingen
- moedigt leerlingen aan om elkaar vragen te stellen
- geeft leerlingen de gelegenheid om hardop te denken
- vraagt leerlingen de verschillende denkstappen uit te leggen

Resultaat

De leraar laat leerlingen hardop denken.

Reflectievragen

- Kun je een voorbeeld geven van een lesonderdeel waarbij je leerlingen hebt gevraagd hardop te denken?
- Kun je een voorbeeld geven van een lessituatie waarin je 'modeling' (of modelleren) hebt toegepast?
- Welke kennis van leer- en leesstrategieën zet je in?
- Zijn er lessituaties waarbij het goed past dat leerlingen hun denkstappen uitleggen aan jou of aan elkaar?
- Hoe ga je om met 'foute' redeneringen van leerlingen?

D.3 Leerstrategieën

D.3.3 Leren complexe problemen te vereenvoudigen

Resultaat

De leraar legt uit hoe een complex probleem te vereenvoudigen is.

De leraar

- leert leerlingen complexe problemen te ordenen
- geeft aandacht aan leesstrategieën zoals zoekend en globaal lezen
- leert leerlingen uitkomsten te schatten
- leert leerlingen uitkomsten te voorspellen

Resultaat

De leraar legt uit hoe een complex probleem te vereenvoudigen is.

Reflectievragen

- Kun je een voorbeeld noemen van een situatie waarin je een complex probleem met leerlingen moet vereenvoudigen?
- Welke strategie heb je aangeboden? Waaruit blijkt of deze strategie de leerlingen helpt?
- Wanneer laat je leerlingen zelf strategieën bedenken?
- Vraag je leerlingen weleens hoe zij leren? Welke inzichten levert je dat op?
- Welke kennis van leerstrategieën zet je in bij de voorbereiding van je les?

D.3 Leerstrategieën

D.3.4 Het toepassen van het geleerde bevorderen

Resultaat

De leraar laat leerlingen het geleerde toepassen.

De leraar

- vraagt leerlingen eigen voorbeelden te bedenken
- vertelt leerlingen hoe oplossingen voor een probleem gebruikt worden in het vak
- bevordert het toepassen van het geleerde

Resultaat

De leraar laat leerlingen het geleerde toepassen

Reflectievragen

- Maak je leerlingen van tevoren duidelijk waarom ze iets moeten leren?
- Wat doe je als de leerlingen de lesstof niet kunnen plaatsen?
- Hoe help je leerlingen een koppeling te maken tussen de nieuwe leerstof en datgene wat ze al van het onderwerp afweten?
- Kun je een voorbeeld geven waarin je leerlingen laat bedenken hoe ze het geleerde kunnen toepassen?
- Hoe creëer je situaties waarin leerlingen het geleerde kunnen of moeten toepassen?

D.3 Leerstrategieën

D.3.5 Kritisch denken bevorderen

Resultaat

De leraar daagt zijn leerlingen uit kritisch na te denken.

De leraar

- vraagt leerlingen naar hun mening
- stelt open vragen waarop meerdere antwoorden mogelijk zijn
- vraagt leerlingen na te denken of hun oplossingen en antwoorden kloppen
- stelt hogere orde- en denkvragen
- laat leerlingen kritisch naar bronnen kijken

Resultaat

De leraar daagt zijn leerlingen uit kritisch na te denken.

Reflectievragen

- In welke situaties vraag je leerlingen naar hun mening? Wat doe je met de antwoorden?
- Kun je een voorbeeld geven van hogere orde- en denkvragen die je inzet?
- Hoe ga je om met leerlingen die hun mening liever niet uiten of met botsende meningen tussen leerlingen?
- Komt het weleens voor dat de mening van leerlingen botst met jouw overtuigingen? Zo ja, hoe ga je daarmee om?
- Hoe bespreek je met leerlingen gevoelige kwesties in de actualiteit of maatschappij? Welke kennis en vaardigheden zet je daarbij in?
- Vraag je leerlingen weleens naar hun informatiebronnen? Hoe doe je dat?

D.4 Activerende didactiek

D.4.1 Activeren van leerlingen

Resultaat

De leraar activeert zijn leerlingen.

De leraar

- zorgt dat alle leerlingen aan het werk gaan
- kiest werkvormen die bij leerlingen actief gedrag oproepen
- zorgt voor passende interventies
- stimuleert leerlingen tot het aandragen van creatieve oplossingen
- kan de les aanpassen wanneer dit nodig is

Resultaat

De leraar activeert zijn leerlingen.

Reflectievragen

- Wat versta je onder activerende didactiek?
- Welke werkvormen gebruik je graag om leerlingen te activeren?
- Hoe stimuleer je dat leerlingen taakgericht aan het werk blijven?
- Kun je voorbeelden geven van interventies die leiden tot het activeren van leerlingen?
- Wat voor soort interventies spreken jou het meest aan?
- Welke bronnen gebruik je bij het activeren van leerlingen?

D.5 Differentiëren

D.5.1 Afstemmen op verschillen

Resultaat

De leraar stemt zijn les af op de verschillen tussen leerlingen.

De leraar

- kan differentiëren naar leerdoel, leerstijl, tempo en/of taalniveau
- stemt instructie af op verschillen tussen leerlingen
- stemt opdrachten, verwerking en toetsvormen af op verschillen tussen leerlingen
- geeft feedback over waar leerlingen zich bevinden ten opzichte van het doel
- biedt een keuze bij opdrachten
- biedt leerlingen gelegenheid om taken uit te voeren in de zone van naaste ontwikkeling

Resultaat

De leraar stemt zijn les af op de verschillen tussen leerlingen.

Reflectievragen

- Welke verschillen tussen leerlingen heb je op deze school waargenomen?
- Kun je een voorbeeld geven van differentiëren naar leerdoel, leerstijl, tempo of taalniveau van de leerling?
- Hoe zou je kunnen differentiëren naar leerdoelen of de manier waarop leerlingen de leerdoelen halen?
- Hoe gebruik je de zone van naaste ontwikkeling bij opdrachten of werkvormen?
- Hoe kijk je aan tegen de manieren van differentiëren op jouw school?
- Welke kennis over differentiëren pas je toe?

D.5 Differentiëren

D.5.2 Benutten van verschillen

Resultaat

De leraar gebruikt verschillen tussen leerlingen actief bij de les.

De leraar

- zorgt ervoor dat leerlingen verschillen en overeenkomsten accepteren
- zet leerlingen die minder instructie nodig heeft vast aan het werk
- gebruikt de context van de school en van leerlingen als rijke leeromgeving
- kan professioneel reageren op gevoelige kwesties in de les
- helpt leerlingen om zich in te leven in elkaar

Resultaat

De leraar gebruikt verschillen tussen leerlingen actief bij de les.

Reflectievragen

- Welke verschillen neem je waar tussen leerlingen?
- Welke verschillen neem je waar tussen de leerlingen en jezelf?
- Wat betekent 'benutten van verschillen' voor jou? Hoe benut je verschillen?
- Hoe zorg je ervoor dat leerlingen onderlinge verschillen accepteren?
- Welke kennis zet je in om gevoelige kwesties in de actualiteit of maatschappij te bespreken in de les?

D.6 Zelfstandig werken

D.6.1 Faciliteren van zelfstandig werken

Resultaat

De leraar faciliteert het zelfstandig werken.

De leraar

- helpt leerlingen nadenken over een geschikte strategie bij de aanpak van een taak
- leert leerlingen verschillende oplossingsstrategieën te hanteren
- betreft leerlingen bij het plannen van en invulling geven aan een taak

Resultaat

De leraar faciliteert het zelfstandig werken.

Reflectievragen

- Wat betekent 'zelfstandig werken' voor jou? Welke kennis over zelfstandig werken zet je in tijdens jouw lessen?
- Wat is jouw rol bij het organiseren en begeleiden van zelfstandig werken?
- Hoe past zelfstandig werken in de context van jouw school?
- Wat doe je als je ziet dat een leerling niet taakgericht aan het werk is?
- Hoe ondersteun je leerlingen die moeite hebben met zelfstandig werken?

D.6 Zelfstandig werken

D.6.2 Evalueren van bereikte lesdoelen

Resultaat

De leraar evalueert met leerlingen de les zodat leerlingen weten of ze de lesdoelen bereikt hebben.

De leraar

- toetst of leerlingen de uitleg begrepen hebben
- beoordeelt de prestaties van leerlingen in relatie tot de gestelde lesdoelen
- evalueert leeropbrengsten systematisch en koppelt terug naar lesdoelen
- geeft feedback op het product

Resultaat

De leraar evalueert met leerlingen de les zodat leerlingen weten of ze de lesdoelen bereikt hebben.

Reflectievragen

- Kun je een voorbeeld geven van formatieve feedback die je aan een leerling hebt gegeven?
- Welke kennis over formatieve feedback zet je doorgaans in?
- Hoe houd je de vorderingen van de leerlingen bij?
- Op welke manier betrek je leerlingen bij de reflectie op hun manier van werken en resultaat?
- Hoe zorg je ervoor dat leerlingen die de gestelde leerdoelen niet halen, toch gemotiveerd blijven?

D.6 Zelfstandig werken

D.6.3 Feedback op het leerproces

Resultaat

De leraar geeft feedback op het leerproces zodat leerlingen weten wat ze eventueel anders moeten aanpakken.

De leraar

- legt uit welke stappen van belang zijn om de opdracht juist uit te voeren
- refereert bij het geven van feedback expliciet aan de lesdoelen
- geeft feedback op het leerproces en taakgericht werken

Resultaat

De leraar geeft feedback op het leerproces zodat leerlingen weten wat ze eventueel anders moeten aanpakken.

Reflectievragen

- Wat doe je als een leerling vraagt wat hij moet doen?
- Hoe evalueer je met leerlingen hun manier van werken?
- Kun je een voorbeeld geven van feedback op het proces van zelfstandig werken?
- Welke kennis zet je in bij het feedback geven?
- Op welke manier gaan leerlingen met jouw feedback om? Ben je tevreden over die manier?

D.6 Zelfstandig werken

D.6.4 Analyseren van leerlingvorderingen

Resultaat

De leraar bespreekt met leerlingen de gemaakte fouten en goede oplossingen.

De leraar

- bespreekt wat leerlingen goed hebben uitgevoerd
- benoemt de foute oplossingen en antwoorden
- analyseert de leerlingvorderingen

Resultaat

De leraar bespreekt met leerlingen de gemaakte fouten en goede oplossingen.

Reflectievragen

- Kun je een voorbeeld geven van de manier waarop je goede oplossingen en gemaakte fouten bespreekt?
- Komt het weleens voor dat het resultaat van zelfstandig werken je verrast, in positieve of negatieve zin?
- Wanneer analyseer je de vorderingen van de leerlingen? Hoe doe je dat?
- Wat valt je op bij de foutenanalyses die je maakt?